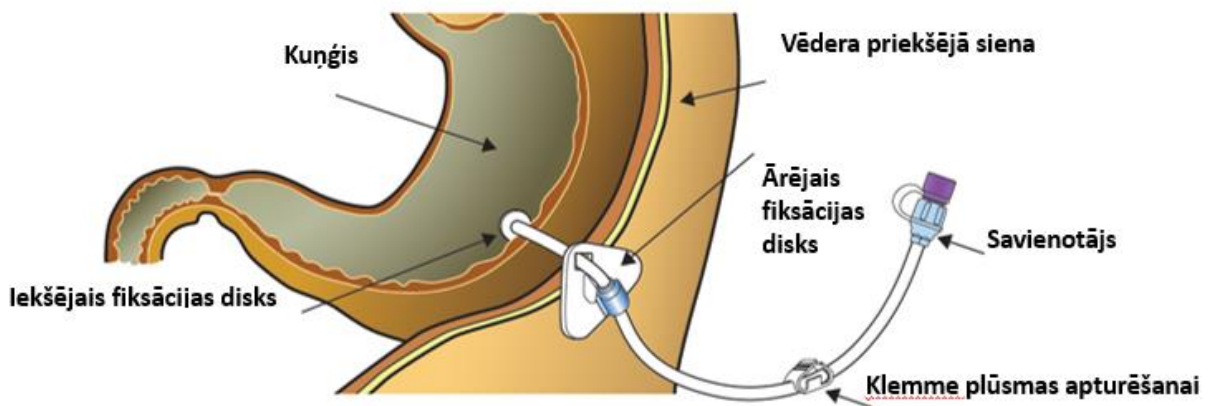

Gastrostomas (PEG) lietošana un aprūpe

PEG ir perkutāna endoskopiska gastrostoma – neliela plastikāta caurulīte, kas ievietota Jūsu kuņģī. Tā ir paredzēta, lai ilgtermiņā nodrošinātu Jums nepieciešamo barošanu, ievadot speciālu uzturu un šķidrumu tieši kuņģī. Gastrostomu var izveidot arī ķirurģiski. Ikdienā tā jākopj, lai nerastos kairinājums un neveidotos infekcija stomas apvidū.

Sākotnējā PEG aprūpe pēc ievietošanas (1–2 nedēļas)

- Pirmajās 4 stundās pēc gastrostomas ievietošanas neēdiet, nedzeriet, neizmantojiet PEG.
- Pēc 4 stundām var sākt nelielos daudzumos stomā ievadīt ūdeni; nākamajā dienā – ievadīt speciālo maisījumu.
- Neejiet dušā vai vannā pirmās 48 stundas.
- Pirmajās 24 stundās jā rūpējas, lai ārējais fiksācijas disks nebūtu pārāk cieši pievilktts pie ādas. Zilais drošības stiprinājums (klemme aiz ārējā fiksācijas diska) ļauj nodrošināt PEG caurulītes pareizu novietojumu.
- Pēc 24 stundām ārējo fiksācijas disku un klemmi drīkst pārvietot nedaudz tālāk no ādas.
- Sākumā zem ārējās fiksācijas diska var būt pārsējs. 48 stundas pēc PEG ievietošanas kāds no ārstniecības personāla šo pārsēju uzmanīgi noņems. Atstājot 5 mm spraugu starp ādu un ārējo fiksācijas disku, šajā vietā ievietos sterilu salveti, lai samazinātu iespējamo fiksācijas diska berzi pret ādu.
- Stomas atvere pilnībā noformējas 1–2 nedēļu laikā pēc PEG ievietošanas, tāpēc – lai novērstu kairinājuma un infekcijas pievienošanās risku – svarīga ir rūpīga ādas apstrāde.
- Katru dienu tīriet ādu ap stomu ar sterilu ūdeni vai fizioloģisko šķīdumu (NaCl 0.9%) un sterilu salveti.
- Katru dienu pārbaudiet stomas apvidu, lai izvērtētu – vai nav parādījusies asiņošana, sāpes, apsārtums, pietūkums, izdalījumi un iekaisums.

Ikdienas aprūpe, sākot no 7. dienas

- Stomas vietas aprūpe jāveic vismaz vienu reizi dienā.
- Nomazgājiet rokas pirms un pēc tam.
- Atveriet ārējo fiksācijas disku un atvelciet to no ādas. Vienmēr atstājiet aizspiestu drošības klemmi, tā nodrošina ārējā fiksācijas diska pareizu pozīciju.
- Notīriet ādu ap stomas atveri un zem fiksācijas diska. Kad operācijas brūce sadzījusī, to var darīt ar tīru ūdeni un neitrālām ziepēm. Nosusiniet ādu un ārējo fiksācijas disku.
- Sākot no 7. dienas pēc PEG ievietošanas, katru dienu pagrieziet caurulīti pa 360 grādiem ap savu asi un pavirziet to stomas kanālā dziļāk (par 2 cm), tad atvelciet atpakaļ, lai novērstu caurulītes salipšanu ar stomas kanālu un iekšējā fiksācijas diska ieaugšanu kuņģa gļotādā. Svarīgi pārliedzināties, ka zilā drošības klemme paliek vajadzīgajā vietā.

- Ja gastrostoma ievietota ķirurģiski un ir uzliktas šuves, tad tās pavirzīšanu un rotēšanu veic tad, kad šuves ir izņemtas (parasti pēc divām nedēļām).
- Sekojiet līdzi, lai ārējais fiksācijas disks atrodas aptuveni 5 mm attālumā no ādas. Pēc stomas apkopes starp ādu un ārējo fiksācijas disku ievietojiet sterilu salveti.
- Pirms un pēc speciālā enterālā uztura un medikamentu ievadīšanas skalojiet caurulīti ar 50 ml istabas temperatūras ūdens 2 minūšu laikā, lai izvairītos no tās nosprostošanās.
- Specializētā medicīniskā uztura ievades laikā un 30 minūtes pēc tam Jums jāatrodas ar piepaceltu galvgali vai pussēdus/sēdus (vismaz 30–45 grādu, ja iespējams, tad – 90 grādu leņķī).

Svarīgi!

- ✓ Nelietojiet krēmus un pūderus stomas aprūpē, jo tie var bojāt caurulītes materiālu, radīt ādas iekaisumu un būt par iemeslu infekcijai.
- ✓ Ja vērojama šķidruma un kuņģa satura pastiprināta izdalīšanās PEG caurulītes rajonā, pārbaudiet tās pozīciju un fiksējiet caurulīti ciešāk pie ādas.
- ✓ Caur caurulīti ievadiet tikai Jums pielāgotu specializēto medicīnisko pārtiku. Nelietojiet tumes vai citu maltu, blendētu pārtiku – tas var radīt nosprostošanos un palielināt komplikāciju risku.
- ✓ Lai nodrošinātu nepieciešamo šķidrumu dienas laikā, caur caurulīti ievadiet tikai istabas temperatūras ūdeni. Skābi vai saldi dzērieni, kā dzērveņu sula vai kolā dzēriens var veicināt nosprostošanos vai bojāt caurulīti.

Iespējamie sarežģījumi

Apsārtums, iekaisums ap stomu, nepatīkams aromāts stomas rajonā

Sazināties ar ārstu vai aprūpes māsu.

Pretestība PEG skalošanas laikā

Nelietojiet spēku! Ar šļirci atsūciet visu šķidrumu virs nosprostošanas un viegli izskalojiet caurulīti ar siltu ūdeni, izmantojot 50 ml šļirci. Ja neizdodas likvidēt nosprostošumu, maigi saspiediet caurulīti ar pirkstiem visā tās garumā, cik tas ir iespējams. Ja joprojām neizdodas likvidēt nosprostošumu, maigi atvelciet šķidrumu ar šļirci un mēģiniet izskaloņt vēlreiz – kā iepriekš. Ja nosprostošums saglabājas, sazinieties ar ārstu.

Izkritusi PEG zonde

Pēc iespējas ātrāk sazinieties ar ārstu, māsu vai slimnīcas darbinieku, jo pēc zondes izkrišanas, stomas kanāls strauji samazinās un var pat pilnībā noslēgties.

Caureja, slikta dūša vai vemšana, ievadot medicīnisko uzturu

Samaziniet medicīniskā uztura ievades ātrumu un sazinieties ar Klīniskās barošanas kabinetu.

Svara samazināšanās, aizcietējumi vai citas komplikācijas, ievadot medicīnisko uzturu

Nepieciešams atkārtoti izvērtēt piemērotāko uztura terapiju. Saazinieties ar Klīniskās barošanas kabinetu pa tālr. 28609466, darba dienās no plkst. 8.00 līdz 15.00.

Materiālu veidoja Austrumu slimnīcas Uztura un diētoģijas centrs, sadarbojoties ar klīnikas Gaiļezers un Latvijas Onkoloģijas centra ķirurģijas klīnikas speciālistiem.

*ESPEN practical guideline: Home enteral nutrition. [ESPEN practical guideline: Home enteral nutrition](#)
PEG aftercare booklet; [MI_9809514_04.05.22_V_1_pilot.pdf](#) (rwt.nhs.uk)*